

Naslov članka/Article:

ICTM in Slovenija, ICTM v Sloveniji

Avtor/Author:

Svanibor Pettan

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Glasba v šoli in vrtcu št. 1-2/2017, letnik 20

ISSN 1854-9721

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2017

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/glasba-v-soli-in-v-vrtcu/>

ICTM in Slovenija, ICTM v Sloveniji

Slika 1: Logotip

ICTM je kratica za International Council for Traditional Music, vodilno mednarodno združenje raziskovalcev glasbe in plesa. In zakaj je zraven v naslovu tudi Slovenija? Ker ima najbolj pomembno in najbolj prestižno združenje v svetu etnomuzikologije med letoma 2011 in 2017 sedež prav v Sloveniji, na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, smo združenju ob registraciji v našem okolju sredi leta 2011 dodali tudi slovensko ime: Mednarodno združenje za tradicijsko glasbo.

Torej, Mednarodno združenje za tradicijsko glasbo/International Council for Traditional Music je samostojno, prostovoljno in

nepridobitno znanstveno združenje, katerega člani si prizadevajo za izboljšanje raziskovanja, prakticiranja, dokumentiranja, zaščite in popularizacije tradicijskih glasb in plesov vseh držav sveta. Te cilje združenje uresničuje na različne načine, predvsem skozi konferenčna dogajanja (*svetovne konference, simpoziji, kolokviji*) in publikacije (*Yearbook for Traditional Music, Bulletin of the ICTM*). Kot nevladna organizacija v formalnem svetovalnem odnosu z UNESCO in tudi s svojo *svetovno mrežo* predstavnikov ter dejavnosti študijskih skupin, ICTM aktivno povezuje predstavnike različnih kultur in tako pripomore k idealom medsebojnega poznavanja, spoštovanja in miru v svetu.

Zgodovinski pregled

Glavne zasluge za ustanovitev združenja ima angleška raziskovalka plesa in glasbe Maud Karpeles (1885–1976), ki je bila v mesecih po koncu 2. svetovne vojne priča ustanovitvi Organizacije združenih narodov. Tako kot so se predstavniki 51 ustanovnih držav OZN leta 1945 zavezali k ohranjanju mednarodnega miru in varnosti, razvoju prijateljskih odnosov med narodi ter spodbujanju družbenega napredka, boljšega življenjskega standarda in človekovih pravic, so se predstavniki 28 držav odzvali njenemu vabilu leta 1947, da skozi lastne

Slika 2: Maud Karpeles

raziskovalne dejavnosti in s skupnimi močmi prispevajo k po-
vojnemu idealom. To se je zgodilo ob mednarodni konferenci,
ki jo je Karpeles, ki je bila takrat častna tajnica Mednarodnega
sveta za ljudski ples (International Folk Dance Council) orga-
nizirala na sedežu Belgijskega inštituta v Londonu. Združenje,
ki so ga uradno ustanovili 22. septembra 1947, so poimenovali
Mednarodno združenje za ljudsko glasbo (International Folk
Music Council, s kratico IFMC). Za predsednika je bil izvoljen
Ralph Vaughan Williams, ugledni angleški skladatelj in navdu-
šeni zbiratelj tradicijskih viž, Maud Karpeles pa je kot general-
na sekretarka začela večletno vodenje združenja kar iz lastnega
doma. Jugoslavija – in znotraj nje tudi Slovenija – je bila v zdru-
ženju aktivno prisotna od samega začetka; prvi jugoslovanski
član upravnega odbora, v katerem so bili predstavniki držav iz
Afrike, Azije, severne in južne Amerike ter Evrope, je takrat
postal hrvaški skladatelj Natko Devčić.

V naslednjem letu, 1948, je v Baslu v Švici potekala prva *sve-
tovna konferenca* združenja in izšel je prvi *bulletin*. Leta 1949
se je s prvo številko predstavil *Journal of the International Folk*

Music Council, ki so ga leta 1969 preimenovali v *Yearbook of
the International Folk Music Council* ter leta 1981 v *Yearbook
for Traditional Music*. Združenje je na Svetovni konferenci v
Seulu v Koreji leta 1981 spremenilo ime: IFMC (International
Folk Music Council) je postal ICTM (International Council for
Traditional Music). Zakaj? Zato, ker so (predvsem) azijski člani
menili, da evropsko pojmovanje „ljudske glasbe“ kot podežel-
ske in kmečke ne ustreza značilnostim marsikaterih azijske (in
ne samo azijske) glasbe; zato je dosežen konsenz o uveljavljanju
termina „tradicijska glasba“¹. In ta sprememba je, pravi takrat-
ni generalni sekretar Dieter Christensen, izredno pozitivno
vplivala na povečanje članstva po vsem svetu, združenje pa so
prepoznali kot bolj odprto in resnično mednarodno.

IFMC/ICTM je vse do prihoda v Slovenijo domoval v velikih
mestih angleško govorečih držav, kot so Združeno kraljestvo,
Kanada, Združene države Amerike in Avstralija. Moji nepos-
redni predhodniki so bili nekateri izmed vodilnih svetovnih
etnomuzikologov: Dieter Christensen (Columbia University,
New York), Anthony Seeger (UCLA, Los Angeles) in Stephen
Wild (Australian National University, Canberra). Slovenija je
prva relativno majhna država gostiteljica in prva, v kateri ang-
leščina ni uradni jezik.

Svetovne konference

Svetovne konference, ki so v začetku potekale vsako leto, že
dolgo potekajo vsako drugo (neparno) leto, in sicer vedno v
drugi državi. Kot je razvidno na podlagi slike, je prva konfe-
renca potekala v Švici (nevtralna država), druga v Italiji, tretja
v ZDA (državi v sklopu zveze NATO), četrta v Jugoslaviji (ne-

¹ Mogoče se bo kdo izmed bralcev vprašal, zakaj „tradicijska“ in ne „tradic-
ionalna“ glasba, ko pridevnik „tradicijska“ (vsaj zaenkrat še) ni v Slovarju
slovenskega knjižnega jezika. Zato, ker pridevnik „tradicionalna“ vsebuje več
različnih konotacij, vključno s nekaterimi slabšalnimi pomeni (npr. tradici-
onalnost kot opozicija modernosti), „tradicijska“ pa poudarja le izhajanje iz
tradicije.

PREDSEDNIKI

Ralph Vaughan Williams, Velika Britanija (1947–1958)
Jaap Kunst, Nizozemska (1959–1960)
Zoltán Kodály, Madžarska (1961–1967)
Willard Rhodes, ZDA (1967–1973)
Klaus P. Wachsmann, Velika Britanija (1973–1977)
Poul Rosing Olsen, Danska (1977–1982)
Erich Stockmann, Nemčija (1982–1997)
Anthony Seeger, ZDA (1997–1999)
Krister Malm, Švedska (1999–2005)
Adrienne L. Kaeppler, ZDA (2005–2013)
Salwa El-Shawan Castelo-Branco, Portugalska (2013–2017)

Slika 3: Predsedniki in generalni sekretarji

GENERALNI SEKRETARJI

Maud Karpeles (1947–1968)
Graham George, Queen's University,
Kingston, Kanada (1969–1980)
Dieter Christensen, Columbia University,
New York, ZDA (1981–2001)
Anthony Seeger, University of California,
Los Angeles, ZDA (2001–2005)
Stephen Wild, Australian National University, Canberra,
Avstralija (2006–2011)
Svanibor Pettan, Univerza v Ljubljani,
Ljubljana, Slovenija (2011–2017)

SVETOVNE KONFERENCE

Basel (1948), Benetke (1949), Bloomington (1950),
Opatija (1951), Sinaia in Bukarešta (1959)
(...)

Canberra (1995), Nitra (1997), Hirošima (1999),
Rio de Janeiro (2001), Fuzhou in Quanzhou (2004),
Sheffield (2005), Dunaj (2007), Durban (2009),
St. John's (2011), Šanghai (2013), Astana (2015)

Slika 4: Svetovne konference

uvrščena država) in peta v Romuniji (država v sklopu Varšavske zveze). Kaj nam to pove? Da je ICTM (takrat še IFMC) od samega začetka aktivno spodbujal sodelovanje raziskovalcev in

ljudi nasploh kljub političnim, vojaškim, ekonomskim, kulturnim in drugim dejavnikom, ki temu marsikdaj niso govorili v prid.

Seznam svetovnih konferenc v zadnjih desetih letih priča o znanstvenih srečanjih v Avstraliji, na Slovaškem, na Japonskem, v Braziliji, na Kitajskem, v Veliki Britaniji, v Avstriji, v Južnoafriški republiki, v Kanadi, spet na Kitajskem in nazadnje leta 2015 v Kazahstanu. Naj na dejstva opozorim le s to konferenco, zaradi katere sem večkrat bival v tej centralnoazijski državi. ICTM je prvič v zgodovini imel svetovno konferenco v centralni Aziji, prvič na delu ozemlja, ki je nekoč bil integralni del Sovjetske zveze in prvič v sicer sekularni državi, v kateri je islam primarna religija po številu vernikov. Lahko dodam, da Svetovna konferenca nikoli doslej ni potekala v prestolnici, ki bi bila mlajša, kot je Astana (motiv na sliki dovolj zgovorno priča o kontrastu med „tradicijsko“ glasbo in „supermoderno“ arhitekturo).

Simpoziji študijskih skupin

Študijske skupine so manjše znanstvene skupnosti znotraj združenja, ki člane ICTM povezujejo glede na teme raziskovalnega interesa. Kot je razvidno iz tabele, ima ICTM trenutno dvajset študijskih skupin, ki temeljijo ali na zemljepisnem načelu (npr. Afriške glasbe, Glasba in ples jugovzhodne Evrope,

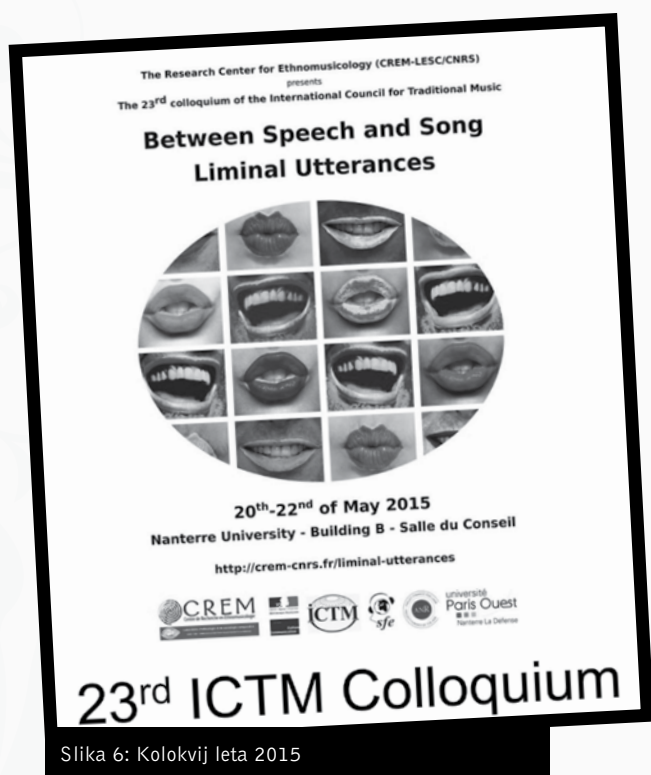
ŠTUDIJSKA SKUPINA	VODJA	UST.	ŠTUDIJSKA SKUPINA	VODJA	UST.
Afriške glasbe	P. Opondo, Kenija/Južna Afrika	2011	Glasbena arheologija	B. Adje Both, Nemčija	1983
Aplikativna etnomuzikologija	K. Harrison, Kanada/Finska	2007	Glasbe slovanskega sveta	E. Šiškina, Rusija	2015
Avdiovizualna etnomuzikologija	L. D'Amico, Italija	2015	Glasbe vzhodne Azije	N. Terauchi, Japonska	2007
Etnokoreologija	C. Foley, Irska	1962	Glasbila	G. Jahnichen, Nemčija	1962
Glasba arabskega sveta	Sh. Hasan, Irak/Francija	1988	Ikonografija izvedbenih umetnosti	Z. Blažeković, Hrvaška/ZDA	1985
Glasba in manjšine	U. Hemetek, Avstrija	1997	Izvedbene umetnosti jugovzhodne Azije	P. Matusky, ZDA/Malezija	2009
Glasba in ples jugovzhodne Evrope	V. Stojkova, Makedonija	2008	Maqam	A. Djumaev, Uzbekistan	1988
Glasba in ples Oceanije	B. Diettrich, N. Zelandija	1979	Mediterranski glasbeni študiji	R. Davis, Velika Britanija	1992
Glasba in spol	B. Hampton, ZDA	1987	Večglasna glasba	A. Ahmedaja, Albanija/Avstrija	2009
Glasba turkovega sveta	R. Sultanova, Uzbekistan/Velika Britanija	2007	Zgodovinski viri trad. glasbe	S. Ziegler, Nemčija in I. Akesson, Švedska	1965

Slika 5: Študijske skupine

Glasba in ples Oceanije) ali na tematskem načelu (npr. Aplikativna etnomuzikologija, Glasba in manjšine, Glasbila). Vsaka študijska skupina ima vodstvo, ki načrtuje in organizira simpozije v poprečju vsako drugo leto, večinoma parno, ker takrat ni svetovne konference.

Po besedah Ericha Stockmanna, enega izmed nekdanjih predsednikov združenja, so študijske skupine nastale zaradi nezadovoljstva članov, ki so Svetovne konference doživljali kot preveč splošne in raznovrstne in so iskali način za poglobljeno ukvarjanje s temami ožjega znanstvenega zanimanja znotraj etnomuzikološke ali etnokoreološke stroke. Tabela evidentira vse študijske skupine, ki so nastajale postopoma (zato letnice ustanovitve), njihove trenutne voditelje in države, od kod so. Študijske skupine so nedvomno dober pokazatelj mednarodnosti ICTM kot celote.

Kolokviji

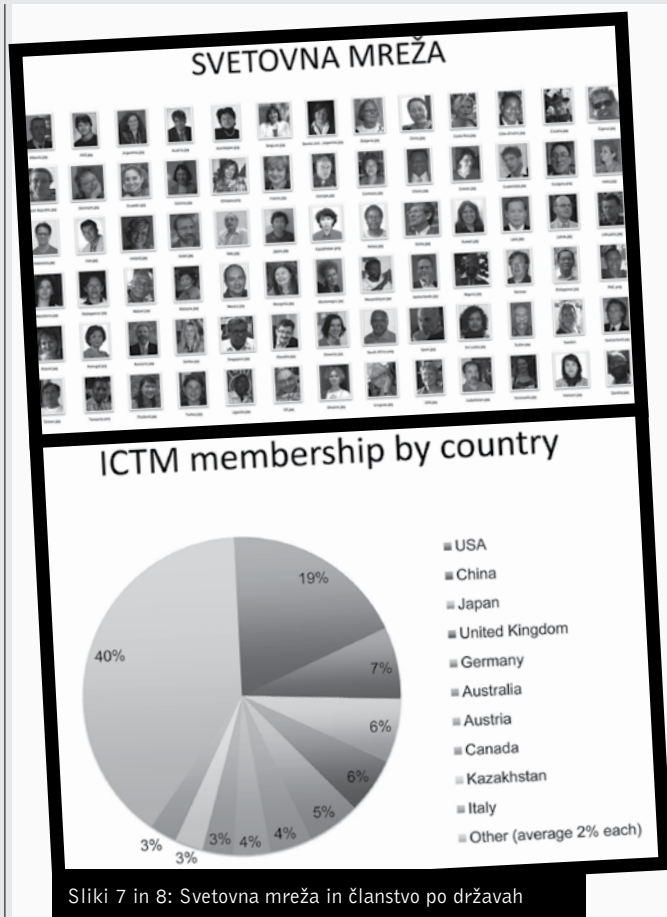

Slika 6: Kolokvij leta 2015

Posebnost kolokvijev, za razliko od svetovnih konferenc in simpozijev študijskih skupin, je v tem, da ni odprtega poziva za pošiljanje povzetkov, na podlagi kvalitete katerih programski odbor odloča o sprejetju ali zavrnitvi. Seznam aktivnih udeležencev kolokvija določajo gostitelji in vodstvo ICTM. Pokličejo vrhunske svetovne avtoritete za izbrano ožje tematsko področje in rezultat je praviloma – vrhunski. V letu 2015 je kolokvij potekal v Franciji (Nanterre), v letu 2016 pa na Kitajskem (Šanghaj).

Svetovna mreža

Ko sva z izvršilnim asistentom Carlosom Yodrom leta 2011 od avstralskih predhodnikov prevzela vodenje ICTM-a na Svetov-

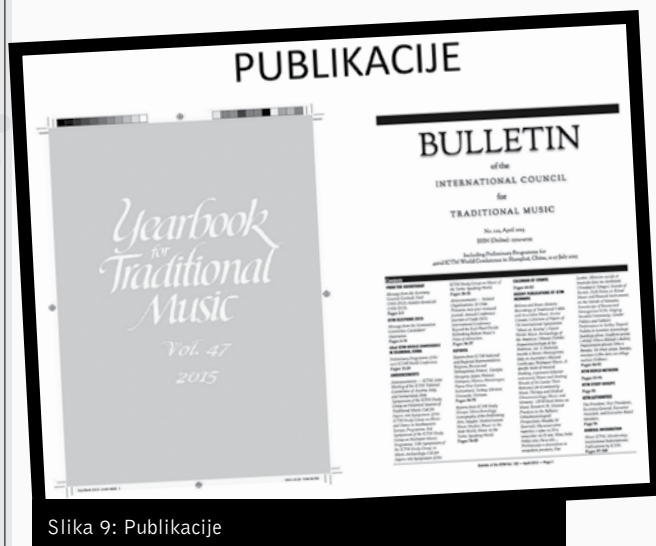

Sliki 7 in 8: Svetovna mreža in članstvo po državah

ni konferenci v Kanadi, je združenje imelo predstavnike v 75 državah sveta. S predanim in sistematičnim delom sva dosegla pomembno povečanje navzočnosti združenja, ki se danes lahko pohvali s predstavniki v kar 112 državah.

Kot je razvidno na podlagi slike 8, je največ članov iz ZDA (19 %), sledijo Kitajska (7 %), Japonska in Velika Britanija (6 %), Nemčija (5 %), Avstralija in Avstrija s po 4 % ter Kanada, Kazahstan in Italija s po 3 %.

Publikacije

Slika 9: Publikacije

Že omenjeni *Yearbook for Traditional Music* je vodilna periodična publikacija v svetu etnomuzikologije in etnokoreologije. Številke v parnih letih temeljijo na člankih, ki so nastali na podlagi najboljših predstavitev na svetovnih konferencah. Številke v neparnih letih pa so odprte za vse članke, ki si glede na kvaliteto zaslužijo objavo. V obeh primerih so prispevki podvrženi strogim recenzentskim merilom.

Bulletin of the ICTM je informativna spletna publikacija, ki izhaja trikrat na leto: januarja, aprila in oktobra. Je svojevrstna kronika združenja z vrsto rubrik o prejšnjih, sedanjih in prihodnjih dogodkih, relevantnih za združenje in njegove člane. Za razliko od *yearbooka*, ki je dostopen le članom in naročnikom, je *bulletin* dostopen brezplačno tako članom kot tudi nečlanom.

Slovenija

ICTM in Slovenija sta povezana na različne načine že desetletja. Spomnim se še iz študentskih časov 8. simpozija študijske skupine Glasbila v Piranu, ki ga je organiziral Julijan Strajnar in o katerem se je še dolgo časa govorilo.

Leta 2000 sem v Ljubljani organiziral 1. simpozij študijske skupine Glasba in manjšine (pri kateri sem bil podpredsednik), leta 2008 pa prav tako 1. simpozij študijske skupine Aplikativna etnomuzikologija (ki sem jo ustanovil in bil predsednik). Med tem, leta 2006, sta v Ljubljani potekala sestanek Upravnega odbora in simpozij Etnomuzikologija in etnokoreologija v vzgoji in izobraževanju. V letu 2016 smo gostili prva simpozija dveh novih študijskih skupin, in sicer simpozij študijske skupine Avdiovizualna etnomuzikologija in simpozij študijske skupine za Glasbe slovanskega sveta.

Sodeč tako po reakcijah članov upravnega odbora in članstva nasploh kot tudi glede na statistično evidenco, je slovensko vodenje ICTM velika mednarodna zgodba o uspehu. Viden napredek, dosežen pri prav vseh dejavnostih združenja, kliče po zahvalam tistim, ki so asistentu Yodru in meni stali ob strani leta 2011, ko je to bilo najbolj potrebno. Tu bi posebej omenil takratnega rektorja Univerze v Ljubljani prof. dr. Radovana Stanislava Pejovnika ter takratno prvo damo Slovenije gospo Barbaro Miklič Türk. Video posnetki njunih izjav podpore, predvajani na slovesnosti primopredaje dolžnosti v Kanadi avgusta 2011, so navdušili stotine navzočih kolegov in jih dodatno prepričali, da nam zaupajo. Dr. Mojca Kovačič (Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU) se je izkazala kot nacionalna predstavnica Slovenije v ICTM, doktorska kandidatka Teja Kločar pa kot tajnica KED Folk Slovenija, ki je hkrati tudi slovenski nacionalni odbor pri ICTM. Mi štirje, z vsestranskim izvršilnim asistentom Carlosom Yodrom, smo v minulih letih organizirali nešteto predavanj, simpozijev in delavnic za splošno dobro fizičnega in intelektualnega okolja, v katerem živimo in ustvarjamo.

Slika 10: Srečanje nacionalnih odborov Avstrije, Italije in Slovenije, Pulfero, 2014

Skozi minula leta je zaradi ICTM Ljubljano obiskalo veliko kolegov z vsega sveta. Študentje Oddelka za muzikologijo v Ljubljani so dobili priložnost spoznati več dobrih gostujočih predavateljev kot kadar koli prej. Tudi nabor knjig in druge študijske literature se je povečal. Mi pa smo dokazali, da je Ljubljana lahko zanesljiv center sveta etnomuzikologije. Reviji *Glasba v šoli in vrtcu* želim veliko dobrega dela in zadovoljstva.

Slika 11: Voščilnica

Slika 12: Poiščite ICTM na svetovnem spletu!